

Valsts pētījumu programmas
**“Letonika latviskas un eiropēiskas
sabiedrības attīstībai” 2.kārtas**
projektu pieteikumu atklātā konkursa
izvērtēšanas pārskats

SATURS

- 3 Par konkursu
 - 5 Projektu pieteikumi
 - 5 Izvērtēšana
 - 6 Projekta īstenošana
 - 7 Ekspertu atziņas
-

Par konkursu

Latvijas Zinātnes padome (LZP), pamatojoties uz Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumu Nr. 560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība" 17. punktu, 2022. gada 4. februārī izsludināja Valsts pētījumu programmas "**Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai**" projektu pieteikumu atklātā konkursa 2. kārtu ar iesniegšanas termiņu 6. martā. Konkursa ietvaros bija plānots finansēt vienu projektu, kas izpildītu MK rīkojuma 6.5.1. apakšpunktā noteikto uzdevumu izpildi, nosakot, ka maksimālais projekta finansējums ir 427 000 *euro*. Projekta īstenošanas laiks ir 32 mēneši no līguma par projekta īstenošanu spēkā stāšanās dienas.

Konkursā varēja piedalīties Latvijas Republikas zinātniskās institūcijas, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā un kā sadarbības partneris zinātniskā institūcija, kas atbilst pētniecības organizācijas definīcijai, vai valsts institūcija, kurai zinātniskās darbības veikšana ir noteikta ar ārējo tiesību aktu, nolikumā vai statūtos.

Valsts pētījumu programmas "**Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai**" **virsmērķis** ir Latvijā veidot iekļaujošu latvisku un eiropisku zināšanu sabiedrību, kuras pamats ir demokrātiskās vērtības, latviešu valoda un kultūra. Programmas īstenošanas mērķis ir radīt risinājumus un zināšanas, lai sekmētu ilgtspējīgu Latvijas sabiedrības un valsts attīstību. Tas ietver nepieciešamā cilvēkkapitāla un zināšanu bāzes paplašināšanu, izglītības transformācijas iespēju izpēti, kā arī valodas, vēstures, kultūras un Latvijas iedzīvotāju un diasporas identitāšu veidošanās pētniecību.

Programmu izstrādājusi Izglītības un zinātnes ministrija, sadarbībā ar programmas stratēģiskās vadības padomi, piedaloties pārstāvjiem no Eiropas Parlamenta, Valsts prezidenta kancelejas, Valsts kancelejas, Ārlietu ministrijas, Kultūras ministrijas Tieslietu ministrijas, NATO Stratēģiskās komunikācijas ekselences centra, SIA "Tilde", Latvijas Jauno zinātnieku apvienības un Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas "SUSTENTO", kā arī diasporas zinātnieki no Kristiana Albrehta universitātes Ķīlē (*Christian-Albrechts-Universität zu Kiel*) un Londonas Universitātes koledžas (*University College London*). Izstrādājot programmu, ministrija konsultējās ar Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnes padomes pārstāvjiem.

Atbilstoši programmas "**Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai**" visrsmērķim 2. kārtā programmā ir noteikts **mērķis** Ministru kabineta rīkojuma 6.5.1. apakšpunktā noteiktā uzdevuma - **mūsdienu latviešu valodas attīstības un lietojuma izpēte** - izpilde.

Šis uzdevums iekļauj mūsdienu latviešu valodas pētniecību ar statistiskās, vizualizācijas un korpuslingvistikas metodēm, kā arī jaunu lingvistikas metožu un teoriju lietojumu (piemēram, lietišķā valodniecība, kognitīvā lingvistika, eksperimentālā valodniecība, leksiski funkcionālā gramatika) un jaunu terminu izstrādi latviešu valodniecībā šādos izpētes virzienos:

- latviešu literārās valodas attīstības tendences, pētījumi par valodas ideoloģiju un valodas standartizāciju;
- Latvijas iedzīvotāju lingvistisko ieradumu, attieksmju un pārlicību monitorings dažādās saziņas situācijās, balstoties uz modernām sociolingvistiskām teorijām un metodēm, mūsdienīgiem un neformāliem avotiem;
- bērnu valodas apguve, bērnu un jauniešu valodas prasme un lietojums izglītības iestādēs un diasporā;
- virtuālā saziņa un latviešu valodas lietojums sociālajos medijos;
- latviešu valodas leksikas semantiskie un gramatiskie aspekti;
- latviešu valodas terminoloģijas zinātnisko principu un praktiskās terminrades kā zinātniskās darbības daļas attīstība;

Programmas īstenošanā tiks ievēroti arī horizontālie uzdevumi, kas, pirmkārt, paredz pētniecības procesa un pētījuma rezultātu ietekmi uz zinātnisko kopienu, studējošajiem un arī sabiedrību kopumā, tai skaitā veicinot izpratni par pētniecības lomu un devumu sabiedrībai. Programmas ietvaros tiks nodrošināta regulāra komunikācija ar visām Latvijas zinātniskajām institūcijām attiecīgajā jomā. Pētniecības rezultātiem būs jānodrošina pēc iespējas publiska pieejamība, tai skaitā publicējot rezultātus brīvpiekļuves žurnālos un deponējot jauniegūtus pētniecības datus pētniecības datu repozitorijos, tādējādi nodrošinot rezultātu pieejamību tālākai pētniecībai, studējošajiem un pētniecības kopienai.

Projektu pieteikumi

Konkursā tika iesniegts viens projekta pieteikums, ko iesniedza Latvijas Universitāte (LU) sadarbībā ar Liepājas Universitāti (LiePU), Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju (RTA) un Latviešu valodas aģentūru (LVA).

LZP izvērtēja projekta pieteikuma atbilstību konkursā noteiktajiem administratīvajiem kritērijiem, pēc tam to nododot zinātniskajai izvērtēšanai ārzemju ekspertiem.

Izvērtēšana

Konkursa izvērtēšanai ir noteikti trīs kritēriji ar atšķirīgu svaru kopējā vērtējumā:

"Zinātniskā izcilība" - 30%

„Ietekme” - 50%

„Ieviešana” - 20%

Ņemot vērā programmas mērķus un tematiskos uzdevumus, tika ievērots *peer review* (līdzinieku vērtēšana) princips, piesaistot ārzemju ekspertus ar līdzīgām zināšanām un pieredzi kā projekta vadītājam. Atbilstoši konkursa nolikumam un Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumu Nr. 560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība" 23. un 24. punktam, projekta pieteikuma izvērtēšanai LZP atlasīja divus neatkarīgos ārvalstu ekspertus ar vērā ņemamu pieredzi valodniecībā un projektu vērtēšanā.

Katrā kritērijā eksperti varēja piešķirt no 1 līdz 5 punktiem (ar iespēju vērtējumu izteikt ar puspunktu). Kvalitātes sliekšnis bija 3 punkti katrā kritērijā un 9 punkti visos kritērijos kopā. Vērtējumos ekspertiem tika dots uzdevums ietvert atgriezenisko saiti un rekomendācijas projekta iesniedzējiem.

Viens no projekta pieteikuma vērtēšanā iesaistītajiem ekspertiem, ņemot vērā kvalifikāciju un pieredzi, bija atbildīgs par individuālo vērtējumu konsolidēšanu. Katra projekta pieteikuma konsolidētais vērtējums punktos tika aprēķināts, izmantojot formulu:

$$K = (3A \times 0,3) + (3B \times 0,5) + (3C \times 0,2)$$

Projekta īstenošana

Konkursa rezultātā tika pieņemts lēmums par vienīgā iesniegtā projekta pieteikuma finansēšanu - Nr. VPP-LETONIKA-2022/1-0001 " Mūsdienu latviešu valodas lietojums un attīstība ", kas ieguva visu pieprasīto finansējumu 427 000 *euro* apmērā. Projektu īsteno no 2022. gada 15. jūnija līdz 2024. gada 19. decembrim.

Sagaidāms, ka projekta noslēgumā tiks iegūti šādi rezultāti:

-“

”-

septiņi oriģināli zinātniskie raksti, ko publicēs žurnālos vai konferenču rakstu krājumos, kuru citēšanas indekss sasniedz vismaz 50 procentus no nozares vidējā citēšanas indeksa; četri oriģināli zinātniskie raksti izdevumos, kuri iekļauti datubāzē ERIH PLUS, kā arī četrpadsmit citi anonīmi recenzēti zinātniskie raksti starptautiskos un Latvijas žurnālos un rakstu krājumos.

trīs recenzētās zinātniskās monogrāfijas;

divi noteiktā kārtībā aizstāvēti promocijas darbi un viens sekmīgi nokārtots maģistra valsts (gala) pārbaudījums, ievērojot programmas mērķi un uzdevumus;

26 referāti starptautiskās konferencēs; četri Ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi; 14 populārzinātniskas publikācijas

Pētījumu īstenošanu projekta vadītāja LU profesore Ina Druvieta, trīs projekta galvenie izpildītāji, kuri būs atbildīgi par atsevišķu projekta sadaļu izpildi, vienpadsmit projekta izpildītāji, kuri būs atbildīgi par noteiktu uzdevumu izpildi, kā arī četri studējošie (sagaidāms, ka projekta laikā tie iegūs nepieciešamās prasmes un zināšanas, lai turpinātu aktīvu pētniecības karjeru). Studējošie projekta īstenošanas pirmajā, otrajā un trešajā gadā tiks nodarbināti vidēji ar 1,5 slodzi, tā nodrošinot zinātniskā personāla ataudzi projekta tematiskajās jomās.

Ekspertu atziņas

Ārvalstu zinātniskie eksperti novērtēja projektu virs kvalitātes sliekšņa, piešķirot noteiktu punktu skaitu katrā kritērijā, vienlaikus arī norādot projekta stiprās un vājās puses, kā arī rekomendācijas:

Zinātniskā izcilība

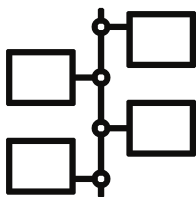
Projekta novitāte ir jaunu starpdisciplināru valodniecības metožu, un teoriju izmantojumā. Tajā ir labi izstrādātas sociolingvistikas, latviešu valodas kā pirmās valodas, terminoloģijas un valodas politikas pētījumu teorētiskās un metodoloģiskās pieejas, tomēr eksperti iesaka vairāk uzmanības veltīt latviešu valodas kā otrās valodas un svešvalodas izpētes aspektiem, kā arī detalizētāk izstrādāt valodas kā kultūras mantojuma izpētes pieejas.

Ietekme

Projektā ir sagaidāmi nozīmīgi rezultāti, kas veicinās jaunu zināšanu radīšanu un nodošanu zinātniskajā kopienā un ieinteresētajām personām Latvijā un ārzemēs. Projekts veicinās iesaistītā personāla, tai skaitā studējošo, kapacitātes vairošanu attiecīgajā jomā. Zināšanu izplatīšanas plāns ir labi izstrādāts, tomēr, lai sasniegtu lielāku ietekmi, eksperti aicina pārdomāti izvēlēties žurnālus, kuros paredzēts publicēties.

Ieviešana

Projekta īstenojošajām institūcijām ir nepieciešamā zinātniskā kapacitāte un pētniecības infrastruktūra, ir piesaistīti pētnieki ar ievērojamu pieredzi un izveidojušos zinātnisko sadarbību, tomēr eksperti rekomendē iekļaut projektā latviešu valodas kā otrās valodas pētīšanas speciālistu. Komanda ir kvalitatīvi izstrādājusi risku novēršanas plānu.

Latvijas Zinātnes
padome

Sagatavoja

Latvijas Zinātnes padome

Smilšu iela 8, Rīga, LV - 1050

izp@izp.gov.lv